

# Shemitahfinal med en värld i turbulens



Idag står världen inför problem som överträffar alla tidigare globala kriser. En mängd faktorer är involverade i detta trångmål och listan kan göras lång men några huvudskäl framträder med tydlighet. En ansvarslös hantering av den globala ekonomin, pandemiedstängningar, en eskalerande energikris, räntechocker, en turbulent vädersituation samt ett pågående krig i Europa, inkluderande kontraproduktiva sanktioner mot Ryssland. Tillsammans riskerar dessa och övriga riskfaktorer att generera en *polykris*, något vi återkommer till.

Efter 2008/09 års finanskris har världen aldrig återhämtat sig. Ekonomin har raglat fram med hjälp av nollräntor och centralbankernas stigande balansräkningar, genererade med hjälp av de digitala sedelpressarna vilket resulterat i kraftigt eskalerande statsskulder hos merparten av världens länder. Facit ger vid handen att den totala globala skulden överstiger 300 miljarder USD medan världens samlade BNP endast uppgår till 100 miljarder USD, en ohållbar situation.



I USA har nära hälften av alla US-dollar (världens reservvaluta) som tillkommit under nationens historia skapats under två pandemiår. Dagsläget kännetecknas nu av negativa effekter av denna utsvävande ekonomiska politik. En eskalerande penningmängd och billiga pengar har ökat efterfrågan. Inflationen drivs även av de nedstängningar som i spåren av pandemin skadat de globala leveranserna, en problematik som är fortsatt pågående och visar sårbarheten i dagens globala logistiksystem.



Under sommaren har den globala vädersituationen tillkommit som en katalysator för en fortsatt stigande inflation och krympande ekonomier. Torka har orsakat kraftigt minskande skördar och i USA reducerade djurbesättningar. Även Kina är svårt drabbat av rekordtorka. Väderförhållandena får också floder att sina vilket orsakar problem med halverade eller inställda tyska pråmfrakter. Vattenbristen skapar även svårigheter i bland annat energiförsörjningen inom stora områden, detta genom minskad vattenkrafts- och kärnkraftsproduktion, den senare orsakad av svårigheter med reaktorkylningen.

Sedan krigsutbrottet i Ukraina har den geopolitiska situationen radikalt förändrats. Västs sanktioner mot Ryssland har skapat kontraproduktiva effekter som nu skakar väst och kan framdeles åstadkomma förödande konsekvenser. Sanktionerna har fått president Putin att definitivt stänga dörren mot väst. I ett linjetal under försommaren riktade Putin sig mot Washington med anklagelser om att USA inte förstår att det finns flera maktcentra i världen och gjorde bland annat följande uttalande:



*De stigande priserna, den accelererande inflationen, bristen på mat och bränsle samt problem i energisektorn är resultatet av systemomfattande fel som den nuvarande amerikanska administrationen och den europeiska byråkratin har åstadkommit i sin ekonomiska politik. // Stigande inflation på produkt- och råvarumarknaden hade blivit ett faktum långt före årets händelser. Världen har, lite i taget, drivits in i denna situation, detta efter många år av oansvarig makroekonomisk politik som förts av G-7-länderna, inklusive okontrollerade emissioner och ackumulering av osäkrade skulder. // Ryssland träder nu in i en ny era som en stark, suverän nation. Vi skall utnyttja de enorma möjligheterna i dessa tider för att bli ännu starkare.*



Trots att vi generellt ogillar Putins politik måste ovanstående ändå ses som en mycket klarsynt analys av den globala ekonomiska situationen. Observera att Putin här säger att *"Ryssland skall utnyttja de enorma möjligheterna i dessa tider"*. Putins uttalande är inte enbart tomma ord. Sanktionerna har fått Moskva att helt ändra kurs samtidigt som man väsentligt flyttar fram sina geopolitiska mål. Med hjälp av Kina tar Putin nu den asiatiska kontinenten under sin kontroll vilket visar sig på en rad olika områden.



Ett genomgående drag från rysk sida är det tydligt utvidgade samarbetet med BRICS-unionen. Tillsammans med Kina öppnar man nu för en ny global reservvaluta. Det föreligger också en tydlig gemensam rysk- kinesisk strategi att minska innehavet av amerikanska finansreserver samtidigt som man under lång tid ökat ländernas guldreserv, allt i syfte att frysa ut den amerikanska dollarn. Samarbetet leder även till att man ökar valutatillgångarna i vänligt sinnade länder.

Dagens fem BRICS-länder står för en fjärdedel av världens BNP och representerar över 40 procent av världens befolkning. BRICS gör nu allvarligt menade försök att få med fler länder i samarbetet, bland andra Saudiarabien, en process som inte är ny men som nu forceras. Under året har även nya energijavtal nåtts mellan Kina och Saudiarabien.



När Putin talar om att "*utnyttja de enorma möjligheterna*" så är kontrollen över gas- och oljemarknaden en hörnsten i den fortsatta politiken. Lyckas man även involvera Saudiarabien i BRICS-samarbetet skulle detta innebära kontroll över en än större del av den globala energiproduktionen vilket eventuellt kan innebära slutet för betalningar i US-dollar. Om världens länder tvingas betala för energi i en alternativ valuta till US-dollar resulterar detta med största sannolikhet i en allvarlig global finans- och valutakollaps.

Inflation, räntechocker, energikris, geopolitisk turbulens, torka, översvämningar livsmedelskris, svält och mycket mer riskerar att leda till vad finanshistorikern Adam Tooze kallar en *polykris*. Utmaningar som alla slår till mot oss på en och samma gång där flera förstärker och förvärrar varandra. En perfekt storm av globala socioekonomiska och negativt samverkande influenser som kommer att slå ut och omstarta den globala ekonomin.

Samtidigt som vi nu lämnat sommaren bakom oss och gått in i höstmånaderna rister det i hela världsordningen, i hela skapelsen. Årets höst är även speciell i så måtto att den judiska kalendern avslutar sitt Shmitahår, det vill säga sabbatsåret 5782 som inleddes den 6 september 2021 avslutas kvällen den 25 september innevarande år och en ny sjuårig cykel tar sin början.

Sabbatsårens avslutning har i modern tid visat sig skapa global turbulens.

- 1973 drabbades världen av en oljeshock.
- 1980 inleddes en kraftig global recession.
- 1987 börskrasch (den svarta måndagen).
- 1994 skakas finansmarknaderna av en obligationskrasch.
- 2001 9/11 orsakande ekonomisk turbulens.
- 2008 Finanskrisen.



Under det senaste sabbatsårets avslutning 2015 förväntade sig många en ny ekonomisk nedgång, dessa farhågor besannades emellertid inte och ekonomin påverkades inte i någon högre grad. Den skada som 2008 års finanskris orsakade har dock smetat sig fast i den globala ekonomin, vilket vi idag ser resultatet av.



Vad som däremot var kännetecknande för hösten 2015 var påve Franciskus tal i amerikanska kongressen samt talet under FN:s toppmöte i New York i vilket påven klargjorde sin och Vatikanens lojalitet till Agenda 2030. Vatikanen tog här ett avgörande steg mot en politisering samtidigt som man fokuserade på att bli en interreligiös maktfaktor. Ett viktigt observandum är att mötet ägde rum mitt under de Bibliska Hösthögtiderna med sabbatsårets avslutning och den sista tetradförmörkelsen.



				
13-14 september Jom Teruah Basunhögtiden Judiska Nyåret Partiellsol- förmörkelse	22-23 september Jom Kippur Försonings- dagen Judisk fastedag	24 september Påve Franciskus talar till amerikanska Kongressen	25 september Påve Franciskus talar i FN under toppmötet <i>Sustainable Development</i>	27-28 september Sukkot Lövhyddo- högtiden inleds Fjärde tetrad- förmörkelsen

Vi vet inte vad den nya judiska sjuårscykeln kommer att föra med sig men den aktuella globala situationen riskerar att få internationella allianser att falla, att tidigare allierade plötsligt inte kommer att vara vid den misslyckade nationens sida, att tidigare vänner kommer att teckna allianser med den andra sidan, att handelsavtal plötsligt kommer att upphöra och att maktcentra påtagligt kommer att förskjutas. De flesta riskerar att fångas ovetande och oförmögna att ens förstå vad som hänt.



/Rune

